

1793/36

K 13/36 H. Xaba

1/3

24/9/38

1-3*

Amasiko nemikhuba yabantu

P.P. 1-3

Amazulu

K 13/36

Ukudla iphaphu

Kwa zulu uma kuhlatshe inkomo yileyo nyama naleso sitho sinabanini baso okufanele basidle.

Iphaphu lidliwa ngabafana abelusayo. Kabalidleli ekhaya, kodwa balidlela ethafeni. Inkundla lapho kuzakudlelwa khona iphaphu ikhonjwa ngulowo eliphuma kubo iphaphu.

Umema abanye abafana abalayele nenkundla nosuku okuyakudliwa ngalo iphaphu. Usuku ulwazi kusese kudeni ngoba, ukuhlatshe kwenkomo kuba yidile elikhulu. Kuzwakala kusese kudeni ukuthu umnumzane othize ufisa ukuhlaba.

Noma ehlabela siphu isici kuyaziwa. Izici ezihlatshelwayo, ngakayeni uma kulotsholwa intombi, uma kwenda intombi, uma kuthethwa noma kubongwa amadlozi nomake kuhlatshele ukubusa nje.

Kozo zonke lezizici iphaphu liba nge labafana.

Uma abafana sebewazi usuku lwephaphu, bayahamba bayokugawula izinduku.

Luthi lufika usuku besi belulangazela kabi. Sezangunywa kahle izinduku zokuniswa zakhishwa nase mqubeni lapho zikade zigqitshwe e khona.

yonke imihlamvi yezinkomo ngalolo suku
yelukela ngakulo lolo lukhalo olunenkundla
yokudlela iphaphu.

Endlekeni bahambe bezoga
amalongwe nezinkuni abayakubasa
ngakho lapha sebosa iphaphu lelo.

Beze naloke iphaphu abafana.
Balilengisa bebabili. Kuhlolwe induku
phakathi omunye abambe ngakuleli icala,
nomunye abambe ngakuleliya.

Baluphehleke uzwathi uma
bengokhanga ngelongwe ekhaya.

Uzwathi baluphehlela enkondwaneni
yona isheshe ulumeleke.

Losiweke lapho selibengwe imibengo
ngezizumpana zemikhonto. Lisimeze libacekwe
phezu kwawo amalahle amadaka lana
noba ezinkuni.

Elabafana abakudlana losiwa lodwa
nelabancane liba lodwa. Abadadlana
bavamise ukuzisikela kakhulu kwenonile
yenzliziyo.

Abancane bavame ukuzikhulisa ngalo
ibukukubu, le nkomfunkomfu zephaphu.
Lize libadine nabo.

Lapho selibadinile ngulowoke usechwe
nsela lo amedeelayo. Alithathe lona iphaphu
alicwile emanzini amunike athi akalidi.

Nalowoke onikwayo abone ukweyiseka
lokho abese ethatha ezakhe ibissha ngalo
induku. Kuzekube nzima lapho. Izinqwele
zime emuva kwabo. Yileyo kayifuni owakubo

ehlulwe. Zithi ngemuva, "mshay."

Aze ehlulweke omunye.

Abesithi omehlulile. "Ao: go: mfana
ngiyakwehlula ngikuphuzisa ubisi lwe
nkangala uluthi goje?" amuthi ziphu
kakhulu ngomakhiza wakhe ekhanda.

Lapho sebedelisene bonke abedeletanayo,
kuchonywa ubedu laphaya ngenduku.

Uzizwayo abese elusukela eluthatha
eludla. Wonela ukuluthatha nje
bese ethelekelwa yiyo bonke bemshaya.

Bamshayele ukuthi akalulahle phansi.

Ubedu lolu yinyama esikwe
kweyenzliziyo, yase yosiwa kahle ngoku
khulu ukunakekela.

Umufanake okwazi ukushaya
induku kunabo bonke abanye nguyena
odla ubedu. Ngakhoke yingwele edla
ubedu.

Phezulu kokuba induku isha kangaka
enkundleni yephaphu, lolu usuku luba
lusuku olukhulu kubafana bonke baleso
sigodi. Bahlale belukhumbula nyalo.

Umfana olimala ephashini akacebi
muntu ekhaya. Nengozi leyo emvelele
uzakuyilepha yena nabanye abafana,
ifihlwe kwa badala.

Ntambama zibuyeke izinkomo
ziye emakhaya kubanywe kufatshulwe.

End. S. 79 by. A.B. Laka,
Govt. Nat. School,
Paulpietersburg.